

НА ТЛІ ЖОРСТОКОЇ ДІЙНОСТІ.

(Кореспонденція Ю. Тютюнника з Рад. України.)

Перед початком 1924 року польських політиків не дуже вже турбувала справа східних "кресів". На зовні все здавалося гаразд. На львівських мурях старанно затерто сліди кулі і крові, що настільки пригадували про недавню криваву сплюснену, про боротьбу західно-українських мас проти польського панування. В цілій країні могли українських воєнків і пам'ятників на них зруйновано рукою "золотої" польської молоді, яка діала під безпосереднім доглядом і керівництвом педагогів, що завзято щепили молодому поколінню бацили національної в ім'я чистоти, штовхали тую молодь на бруталні вчинки сучасного вандала, якравими прикладами якого є розбиття гранітового пам'ятника Тараса Шевченка у Вінниці, зруйнування гранітними помешкання львівської "Прогресивної", побиття вікон в українських школах і т. інш.

Члени польської політики шваляли, що їхня ролія в 1924 році обмежиться звертанням зєравництвом, дерективами загального характеру, так би мовити, дригуванням тим цинічним танком, який справляв на знеслення гудях працюючих західно-українських мас розбещений польський націоналізм. Пересикнута шовінізмом польська школа і косяць повинні були перетворити мілійони українського селянства й робітництва в польських патріотів. Працюючи українській маси повинні були виректис своєї школи, культури, свого минулого й будучини во ім'я цієї "Великої Польщі", в якій вони мали-б відігравати ролю бідних муринів-рабів польської й усюю іншої буржуазії. Там, де "культурна" робота ксьонда й учителя, що був і є разом і таємним агентом поліції, натикалася на опір, на перешкоду, — на арену повинні були з'явитися легалізовані польські "бойки", поліція, жандарми, війська. Перемога ніби була вже остаточно досягнена й залишалося лише використати її результати.

Під примусом польської влади українські учні-сироти святкували річницю перемоги польської зброї під Львовом, святкували річницю загибелі своїх батьків на багнетах завойовників. Що творилося в молодих дитячих душах — згодом вони самі скажуть, але ті діти виходили зі своїх жєбарських помешкань-лохвів й машєрували поруч із панськими дітьми, під паропром польського націоналізму.

Польським політикам довелося перекопувати цілий світ, що український робітник та селянин прагнуть польського панування над собою, Ворохобниками й баламутами мали бути патентіські шари насе-

му подихові вітру. Натиск було націлено на українських соціал-демократів, які ще в 1923 році ясно й недвозначно стали на ґрунті революції, як засоби боротьби для поширення радянської влади на території Західної України. В тих днях від Прип'яті до Черемоша й від верхів Попради до Збруча не лишилося ні одного повіту, де-б польська влада не переправджувала масових трєусів, арештів, насильств. Українську соціалістичну прєсу задушено рукою поліца. Опечатано помешкання "Вперед", "Землі й Воли", "Нової Культури", "Сєльської Доли". Редактори й співробітники заарештовані.

Комітет У.С.Д.П. одержав від польської поліції наказ про роспуск партії. Разом з тим сила членів партії У.С.Д.П. оинилася у язвичних мурях. От тут то треба додати, що У.С.Д.П. легально існувала цілий трийцять років... й не дуже шкодила тамтєйшій буржуазії. Лише коли жєрваво зазначили швидке поширення впливу партії серед працюючих мас, у звязку з її новим курсом на радянську владу, володарі країни рїшили вжити драконських методів для припинення праці, яка знаходилася собі в яничий ґрунт.

Зрозуміло, що атака на У.С.Д.П. не була ізолюваною й не обмежилася лише обєктами, що носили на собі офіційне тавро соц-демократії. Атаку поширено загально на всі укр. робітничі та сєлянські організації. 31-го сєчня поліція зачинила "Бібліотеку ім. Івана Франка" й "Прогресивну" в Дрогобичі, робітничє товариство "Воля" в Коломиї і т. д. Арешти поширено на робітників, сєлян та інтєлєкцію. Особливо відзначилася поліція Томашівського та Косєвського повітів, де сєлян арештували зразу цілими десятками.

За першою хвилею репресій прийшла друга, третя, десята й так без кінця. Серед заарештованих помітно збільшуєтьєся відсоток сєлянства, — оєб'єкції фізичної праці. Так у травні, одного лише дня, на Волині заарештовано більше ста чоловіка, майже виключно сєлян. Заарештованим закидають при належності до "комуністичних", "повстанчих", "козацьких" і т. п. організації. Вєсі ті закиди не мають ніяких інших підстав, окрїм одної, — західно-українські маси непримиримий ворог сучасної Польщі.

(Далі буде).

БУНТ У ЛЬВІВСЬКІЙ ВІЗНИЦІ.

В місцевій каторжній вїзницї "Бриґадах" виник бунт. Підставою для цього бунту було знущання тюремної адміністрації над вїзнями. Щоб примстити бунтарів, до вїзниць викликали сильні відділи поліції. В наслідок поліцейської розправи "лад" відновлено і дєсятки вїзнів розсадили по камерах.

ВІСТІ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

ВІДКРИТТЯ ХРЕЩЕНСЬКОГО ЯРМАРКУ.

Часопис з Харкова доносєть, що наприкінці минулого місяця почався там Хрещєнський ярмарок.

Перед відкриттям його відбулися збори учасників ярмарку, де були присутніми представники польських, чєко-єловських й німєцьких торговельно-промислових кол.

Голова ярмаркового комітєту в своїй промові підкрєслєв, що попередні данї дають надїю на успішний розвиток ярмаркового торгу. Вже тепєр є пропозиції товарів на 35 мільйонів карбованців. Попит перевищує 18 мільйонів. Напевне найближчими днями буде новий попит і пропозиції. Вєі торговельно-промислові підприємства цікаються ярмарком і тому він буде напевно вдалішим, ніж торік.

Від імені В. У. Ц. В. К. і виконбому ярмарок вітає Лобанов.

Представники кооперації і держторгу підкрєслили, що ярмарок набуває особливого значіння, звязуючи на ту, не достачу головних товарів, яку відчував останніми місяцями ринок України. Цю недостачу в деякій мїрі може задовольнити ярмарковий торг. Особливого значіння набуває присутність на ярмарку низової операції, що напевне обєднєтьєся з трєстами.

Після засідання учасники ярмарку пішли на площу імєни Карла Маркса, де Лобанов під вигук "ура" оголосив ярмарок відкритим.

СТАН ОДЕСЬКОГО ПОРТУ.

В Одєському порті зроблено великий ремонт. За головне досягнення слід вважати, збудування двох механїзованих комор: в кожну з них вміщаєтьєся 400,000 пуд. Дякуючи цим коморам навантаження поєшєвшає на 4 коп. на пуді. Кожєн пароплав навантажуватьє максимум 2 з половиною доби. Вєі ці засоби значно зменшають накладні витрати. Одержанїй з Англії естаціонерний перевантажник, з пропускною здатністю 12,000 пудів на годину, даєтьє економїю в навантаженні в 2 коп. на пуді.

Встановлено, що стан Одєського порту дозволяє пропустити за рік 180 мільйонів пудів.

ЛІКВІДАЦІЯ НЕПИСЬМЕННОСТІ НА УКРАЇНІ.

На поширеному пєвємі лікєпу (ліквідації неписьменности) з доповідї всеукраїнської комісії лікєпу виявилось, що на Україні налічуєтьєся 4,500, 000 неписьменних.

В майбутньому році мають навчити 700 тисяч і лікєдувати цілком неписьменність за 110-тих роковин Жовтня. Але це

вдєється зробити тільки при максимальному напруженні й використанні всіх сил.

Тєпер на Україні є 10 тисяч пуйтків лікєдації неписьменности, де вчутьєся 300 тисяч. В осєні випустять 250 тисяч грамотних. Роботу гальмує відсутність коштів і навчального приладдя, особливу мовою національних меншостей. Лікєдатори переобтяжені працею.

ЗРІСТ ПРОДУКТИВНОСТІ РОБІТНИЧОЇ ПРАЦІ.

На першій партійно-виробничій нараді українського сєльсько-машинного трєсту, що осєрє почався, голова правління Білоєрєвєць відзначив, що завдяки зєсєреженню виробництва річна продукція одного робітника підвищилася майже на 40 відсотків і кошт машин знизився на 20 відсотків, а через те й попит уєє зростає.

Звязуючи на цей попит, Український сєльсько-машинний трєст в цьому році випустить машин на 80 відсотків більше анїж торік, з загальною вартістю в 22 мільйони. Доповідник підкрєслєв, що коли трєст не досягне дальшого зниження цїн, то він, без сумніву, матимє серйозну конкуренцію і в Союзї і закордоном. В звязку з цим трєст має в цьому році перевести низку відбудовних робіт, раціоналізувати виробництво то-що.

АМЕРИКАНСЬКІЙ ПИСЬМЕННИК В УКР. СЕЛІ

Сєло Диканку, Полтавської губ. відвідав недавнє амерїканський письменник Вільямс. Приїхав він, щоб вивчити український наїр, його життя та звичаї.

Перебуваючи в селі Диканку, Вільямс до всього придивляєсь, всім цікавиться, знаєомийєся зі школами та владою на селі.

Відвідав Вільямс жіночі збори. Тут він порівняв українську жінку з жіночкою Американою. Американська жінка, сказав Вільямс, здорова, розумна й вихована, але політично вона відстає від жінок України. На Україні жінка раниш здохла собі волю, ніж в Америкі.

Вільямсови подобалися українські жінки. Він каже, що Українка гарна жінка й мати, кохає дїтей, дбає, щоб росла вона здорова. А коли діти здорові, то і життя веселе.

На загальних зборах сєлян Вільямс привітав їх від амерїканських робітників.

Далі він розповів про те, як тяжко живетьєся робітникам і сєлянам в Америкі. Хоч Америкє багата, але робітникам і сєлянам там живетьєся дуже важко, бо всє землє і підприємства в руках капіталїстів. Виже багато безробітних. Визискують на тяжкій роботі дїтей.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ УКР. СЕКЦІЇ К.П.К.

Одним пригадуєтьєся всім тим відділам нашої Секції, що до цього часу не прислали своїх конвенційних і спеціальних оподаткувань, щоб старалися це негайно зробити. Останній естемпл, коли є, належить звернути назад до Бюра.

Товариші, справтеся з цєю справою якнайкорше. Бюра мусить предложити загальний рахунок Ц.В.К., а не маючи це всїх грошей на руках, не може цього зробити.

Всякі фонди на "Воркера", які належитість за літературу, або другї річи, до Ц.В.К. шлать через Бюра, щоб ми мали описє рахунок, скїльки куда наша Секція вислєла грошей.

Останніми часами призибралося в Бюрі дещо більше справ до полагадження, з тої причини, що секретар Бюра був довгий час у Вінніпєгу на з'їздах наших організації. Вєі ці справи будуть полагоджені в найкоротшому часі.

Вєі останні членські книжочки з минулого року просїтьєся прислєти до Бюра, так як вони на цей рік не адатні. При друкуванні двїйних естемплів, зайцїла помилка, де замїсьє 25 ц., покладєно 50 ц. Секретарї відділів повинні єє собі занотувати, щоб не було більше помилок та непорозумїн.

Бюра Укр. Секції Ком. Партії Канади.

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

СТОВАРИШЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ДІМ В ПРОВІНЦІІ САСКЕЧЕВАНІ.

Одним подаєтьєся до вїдома всім Філіям і Відділам, членам й членкїням Стоваришеня Український Робітничий Дїм в провінції Саскечевані, що

дня 20. марта 1925 р., в 10-їй годині рано відбудутьєся в Український Робітничий Дїм, при вулиці Вікторїя в Рїджайні

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

СТОВАРИШЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ДІМ

Головною цїллю зборів є:

1. Потвердити і прийняти постанову усїх філій і відділів Стоваришеня, вїдомою як постанову Ст.В. У.Р.Д. ч. 2., для переверєдення всього майна, довгїв і з'обов'язань Ст.В.Український Робітничий Дїм на Товариство Український Робітничий Фармерський Дїм.

2. Потвердити і прийняти постанову Ст.В.Український Робітничий Дїм на Товариство Український Робітничий Фармерський Дїм і внести просьбу до провінціального Лефтенанта-Гєвернора за дозволем на скасування провінціального чартєру Ст.В.Український Робітничий Дїм.

Рїджайна, 15. лютого 1925.

За Екзекутивний Комітєт

Ст.В.Український Робітничий Дїм в Саскечевані

А. Дєнісюк, секретар.

Замїтка. — Дня, 20. марта, в 2-їй годині по полудни розпїчєтьєся в Укр. Роб. Дїмї в Рїджайні провінціоняльний З'їзд Товариства Український Робітничий Фармерський Дїм і буде відбудуватисє також 21. марта. Цю програму з'їзду оголосимо в слїдуєчому числї "У.Р.В."

А. Д.

Кожний клясово свідомий робітник повинен передплачувати і читати робітничу газету The WORKER. Офіційний орган Комунїстичної Партії Канади. Передплата на рік вносїтьє \$2.00, на піврік \$1.00. Зашлїть передплату таки ше нинї! Адреса: THE WORKER, Room 301, Tyrrell Bldg., 95 King St., East, Toronto, Ont.

ЧИТАЙТЕ! — ЧИТАЙТЕ! УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТІ. Однєйний часопїс в Злучєннї Держав, який в дїйсностї заступєє інтерєси працюючого люду. Вискоди кожного дня окрїм свєрханїх свєт.

М. ІРЧАН.

В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

І поженєтьєся вона аж на Поділє, Покуття й Підгіртя та закочєнєтьє зелєні Карпати червоным рахуноком. І я буду там (тут не здохну) і...

Видє старєнький батько, вилїдє з висохлим очима матір і будєтьє вїтати, а я крикну:

Не я прийшов а Революція! Ось батчє, Карпати горять а в Прут кинули Вїммера і Рамєра! Куди радїстьє нашу подїти!

І з'єднаньє тоді панські лани з вузькими загонами, а найбїднїший з найбїднїших Болєтєнників Іван будє громадським комісарєм... Ех!!!

Але там ше брати і сєстрїчка... (Рїдні.) Виросли вєє в панській неволї...

Матусє... Не люблю я плачу... Будє плакати, цілувати, молитимє достатисє... Що-ж? На єє вона й мати, болить серцє за рїдною дитиною... Але я не люблю слїа. А може... може не має вєє пї. І батька теж? Куди-ж пішли дрібнї дїти? Дїти?...

...Роскє ж, аж соромно. Згадав рїдно і чортєна, що видумую!...

...Ось так... Так... Загремьєтьє червоні гармати над Збручєм, а відомим покочитисє в синєну Карпат. І розбудити всїх і наскочити на всїх. Пїтати мутьє: — Хто прийшов?

А вїтер кинє: — Революція!!! І завершєтьє роскучї: — Воля! В другє Христос воскрес!

І загремьєтьє Революція і будє радїсно, вільно. Залїзними лавами посунутьє лави і я в них. Я — один з мільонів бєзмєнних, про яких думають мільйони бїдних і яких проклинають мільйони багатих...

Але зараз — рїдна землє... Що-ж? Землє, як землє, скрїзь однакова. Та народ, народ нещасний! Народ мій раб... Перелєжаний, забитий, вимучєний... Похилив голову і мїркує, а сини тисячами мрутє в Познанчїні.

(Батьки-чорнобоби! Дякуєтьє за єє тим, для яких останню корівчину продавали, щоб "вивчїти синє на пана".)

...Що за дивний настрої охвватїє мене? — "Буряновий настрої" — думаю. Але нї! Хїба-ж я винуватий, що не люблю бути рабом? Хто кинє камєнем на мене за єє, що шукаю порятунку для бїдних мільйонів в Революції, а не в Пєлєуського? Але я з легким серцем розчєрєлю голови тим, що більше дорожїли золотими тризубцїями і бабами на штабєних повозках, як волею 4-ох мільйонів поневолєних батьків і життям 50 тисяч стрїльцїв.

І нехай найтємнїший лємко скаже, хто з нас зрадниками народу??

Єє не большєвизм, єє людська чєстнєсть! Не вїрїтьє? Тїждєждїтьє, за 2—3 роки почуєтьє покочєний промови тих, що мїсьєць тому назад були бєзсоромними зрадниками-Ефіялтами...

ТРІВОЖНІ ГУДКИ.

На дворї справді євєр. (Згадувати всє — прекрасний лїк на дїйснєсть.)

Яка година? Нїяк не розберу в цих присмерках. Навїть мої здорові очі бєзсилєні. Мабуть близько дев'ятої...

...Але їсти, їсти щєнебудь. (Ох і проклятує єє-ж черевю!) Пївтрєтє дня ані краплинки води. Пївтрєтє дня! Як-би так...

...Ов! А єє що знову? Щоб я лєсчєв, як не кажу правду. Та-ж не глухий я...

Зї станції доносєтьєся гудки паротягу. Вїразно чую. А чїї вони? От єє й штука! Наші, чїї ворожї?

А ось знову далекий грохїт гармат. (Почїнаєтьєся.) Гей-би грїм в Чорногорї... Хто-ж стрїляє і де?

Прошїває тїло дроз, не то радїсна, не то злякана.

І знову гудки паротягів і знову дуднїтьє земля...

— Гу-гу-гу-у-у... Гу-гу-гу-у-у... Як-би кликали мене. І хочєтьєся крикнути: — Тут, тут, тут! Тут, тут, тут!...

Але кому кричати? Як-би я знав певно... І єєє несподїванка: торохїтє обозу на шляху.

Що за чорт! Може всє єєє причувєтьєся менї? Може мачу в гарячї? Може початки годєльного тифу?

І знову, знову... Але-ж нї! Вїразно чую. Дєсь далеко грохїт гармат, (чи на сходї, чи заходї — не розберу), на станції вигукують паротяги, а по шляху тарохкютьє обози...

Мїцно ціпаю єєє за обличчє. Заболїло, значить не сон...

Радїстьє пробїгає по всєму тїлї, по жїлах. (Як електрика по дротях.) Свої! Може свої! Нї! Довше сидїти тут не можна! Що-ж єєє я, зляканий заяць, чи бєзарядне курча, що бо-

їтьє шукаї і заховалося в бурнї? Тьфу! І як мїг-я просидїти тут два днї? Соромно, ах як соромно! (Нїколи нікому не розсказувати му єє.)

З трудом сїдаю і починаю одягатисє. А думки буютьє в голові і борятьєся з собою. (Певно в непевних.)

— А може я наскочу на ланїв і вїдразу попаду в руки? Навїщо-ж тоді дводнєвнї терпїння в бурнїях? Щоб третього дня віддати єєє в руки?

Нї, нї! Обєрєжнїсть нїколи не пошкодїтьє. Посиджу тут до пївночі, а потїм тихєнько підкрадуєся лугами до шляху. (Дорогу знаю добре.) Там певно пізнаю по мовї, а не пізнаю, тоді...

Скучнї години минають довго, довго. А я мрїю про товаришїв (вони певнї, що я не жию, аж тут — гульк! і приду), про шматок хлїба, чорного, сухого, всє одно. (Революція!) Яка розкїш! Шматок хлїба і тепла вода! Нї, не можна-ж зразу їсти борщ без м'єсо. Можна розкїритисє... Теплої води, без цукру, а як можна, кухольє молока... Ех! Проклятує єєє черевю! Про молоко ворчїтьє, а не знає, чї дєнебудь не роспорятьє його французькими багєтєтами... (Буває й так! Революція!)

І за цими думками роблюєся єєє большє неспокойнїм. Голод стискає всє тїло і цілий трєсуєся з нетєрпїлчєкї.

— Всє одно! Нашї — не нашї, зайду в першу хату, (тїльки не в багатєчку!), розскажу про всє і пропрошу їстї... Довше не можна...

Заспївали перші пївні.

(Серцє забїлєло трївною.)

(Далї будє.)

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ найновїшу книжку вїдомою пролетарського письменника М. ІРЧАНА "КАРПАТСЬКА НІЧ" що недавно вилїдєла з друку? Якщо не маєте її в самї, або вашї знаємї, то постарайтеся купити, а будєтьє мати корисну книжку в хатї. Не тратьте вона вартостї навїть тоді, як ви перєчитаетє її. Єє довша повїсть з воєнних часїв в Галичїні і з життя робїтництва в Америкї. Коли читаетє, то не можете так довго відірватисє від книжки, доки не перєчитаетє до кінца. Пїсьменник М. Ірчан сам перєжив вїйну і вїрно описує всї її страшнї подїї в старому краю. Читачи "Карпатську ніч" вї рїдночасно багато вчїтьє і то єє найбільш приступний спосїб, бо цїла книжка написана незвичайно зрозумїлою мовою. Народоювана вона на найкращому паперї, окладїна з артїстичним малюнком в двох кольорах. КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛТЄТЕ! РОЗПОВСЮДНОЮЄТЄ СКРїзь цю книжку. Вислєдуйте книжку за попереднім надлїсанням грошей. ЦНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ. Замовлення з грїшми посилати на таку адресу: Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.